

TILASTOKESKUS

TILASTOTOIMEN **KEHITYS 1987**

SELVITYS VALTION TILASTOTOIMEN KEHITYKSESTÄ VERRATTUNA
VALTION TILASTOTOIMEN KEHITTÄMISOHJELMAAN

HELSINKI 1988

Tilastokirjasto
Statistikbiblioteket

131504

ALKUSANAT

Tilastokeskuksen johtokunta on kokouksessaan 15.1.1988 käsitellyt ja hyväksynyt oheisen selvityksen valtion tilastotoimen kehityksestä 1987.

Selvitys on laadittu pitäen lähtökohtana valtioneuvoston vahvistamaa valtion tilastotoimen kehittämisohjelmaa vuosille 1987-1991. Tilastokeskus on koonnut selvityksen tiedot valtion koko tilastotoimen kehittämisen ja valvontatyön yhteydessä.

Selvityksen I osa noudattaa valtion tilastotoimen kehittämisohjelman rakennetta. Kustannuslaskentaa on uudistettu ja eri viranomaisten ilmoittamien kustannustietojen kattavuuteen ja keskinäiseen vertailtavuuteen on kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota.

Valtion tilastotoimen kehitys on yhä enenevässä määrin sidoksissa valtionhallinnon eri tietojärjestelmien kehittymiseen. Tästä syystä ja edellisistä vuosista poiketen selvityksen II osassa esitetään eri hallinnonaloilla käynnissä oleviin tietojärjestelmien kehittämishankkeisiin liittyvät tilastotoimen kannalta keskeiset kommentit ja toimenpide-esitykset. Tähän osaan on sisällytetty ne kannanotot ja esitykset, jotka virasto on toimittanut valtiovarainministeriön järjestelyosastolle antaessaan palautteen eri hallinnonalojen toiminta- ja taloussuunnitelmista vuoden vaihteessa.

Tilastokeskus laatii asetuksen mukaan selvityksen valtion tilastotoimen kehityksestä vuosittain. Tilastokeskus ottaa mielellään vastaan selvitystä koskevia näkemyksiä ja huomautuksia.

Helsingissä tammikuussa 1988

Olavi E. Niitamo

Tapio Leppo

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	1
I SELVITYS VALTION TILASTOTOIMEN KEHITYKSESTÄ . . .	1
1. Yleiset toimintalinjat	1
1.1. Tietojen käyttöönsaattaminen	1
1.1.1. Nopeus	2
1.1.2. Julkaisutoiminta	2
1.1.3. Tilastotietokannat	3
1.1.4. Markkinointi	3
1.1.5. Asiantuntijapalvelut	4
1.1.6. Maksullinen palvelutoiminta	4
1.1.7. Kirjasto	5
1.2. Käsitteiden, luokitusten ja tunnusjärjestelmien yhtenäistäminen	5
1.2.1. Luokitukset	5
1.2.2. Käsitteet	6
1.2.3. Tunnusjärjestelmät	7
1.3. Tietojen yhteis- ja monikäyttö	7
1.3.1. Käyttö	7
1.3.2. Käytön edistäminen	8
1.4. Kansainvälinen tilastoyhteistyö	9
1.4.1. Kansainvälinen vertailtavuus	10
1.4.2. Kansainvälisten tilastotietojen saatavuus	10
1.4.3. Matkojen rahoitus	10
1.5. Tilastotoimen organisaatio	11
1.5.1. Tilastotuotannon organisaatio	11
1.5.2. Organisaation kehittäminen	12
1.6. Tilastotoimen suhteet ympäristöön	13
1.6.1. Tiedonantajat	13
1.6.2. Tutkimustoiminta	14
1.6.3. Viranomaiset	15
1.6.4. Muu käyttö	15
2. Keskeiset tilasto- ja aineistokohtaiset kehittämiskohteet	15
2.1. Tulot, kulutus ja varallisuus	15
2.2. Työvoima ja tuotanto	16
2.2.1. Työvoima	16
2.2.2. Tuotanto	17
2.3. Ihmisten elinolot ja hyvinvointi	18
2.3.1. Elinolot ja hyvinvointi	18
2.3.2. Väestö- ja asuntolaskennat	18
2.4. Ympäristö	19
3. Valtion tilastotoimen kustannukset	20

4. Valtion tilastotoimen kehittämissohjelman toteuttaminen ja valvonta	22
II TIETOJÄRJESTELMIEN KEHITTÄMISEEN LIITTYVÄT KOMMENTIT JA TOIMENPIDE-ESITYKSET	22
Yleistä	22
Oikeusministeriön hallinnonala	24
Sisäasiainministeriön hallinnonala	24
Valtiovarainministeriön hallinnonala	26
Opetusministeriön hallinnonala	27
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	28
Liikenneministeriön hallinnonala	30
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	32
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	33
Työvoimaministeriön hallinnonala	34
Ympäristöministeriön hallinnonala	34

JOHDANTO

Marraskuussa 1986 valtioneuvosto vahvisti valtion tilastotoimen kehittämisohjelman vuosille 1987-1991. Kukin tilastoja laativa tai muutoin valtion tilastotoimen piiriin kuuluva viranomaislain toteuttaa ohjelmaa omassa toiminnassaan. Tilastokeskuksen tehtävänä on ohjata ja valvoa tilastotoimen kehittämistä hyväksytyn ohjelman mukaisesti. Tilastokeskus laatii vuosittain selvityksen ohjelman toteutumisesta.

Ohjelman toteuttaminen edellyttää, että valtion tilastotoimessa yleisesti parannetaan tilastojen kysynnän ja tarjonnan tasapainoa, kustannus- ja laatutietoisuutta sekä viranomaisten palvelukykyä.

Selvityksen I osa noudattaa valtion tilastotoimen kehittämisohjelman rakennetta. Kustannuslaskentaa on uudistettu ja eri viranomaisten ilmoittamien kustannustietojen kattavuuteen ja keskinäiseen vertailtavuuteen on kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota.

Valtion tilastotoimen kehitys on yhä enenevässä määrin sidoksissa valtionhallinnon eri tietojärjestelmien kehittymiseen. Tästä syystä ja edellisistä vuosista poiketen selvityksen II osassa esitetään eri hallinnonaloilla käynnissä olevien tietojärjestelmien kehittämishankkeisiin liittyvät tilastotoimen kannalta keskeiset kommentit ja toimenpidesitykset.

I SELVITYS VALTION TILASTOTOIMEN KEHITYKSESTÄ

1. Yleiset toimintalinjat

1.1. Tietojen käyttöönsaattaminen

Tilastotoimen tuottamat tiedot pitää saattaa tietojen tarvitsijoiden käyttöön heille mahdollisimman hyvin soveltuvalla tavalla. Kehittämisohjelmassa korostetaan myös tietojen valmistumisen nopeuttamista, tietopalvelun kehittämistä ja tilastotietojen käytön edistämistä.

1.1.1. Nopeus

Tilastojen tuotantoaika eli tilastoajanjakson päättymisen ja julkaisun ilmestymisen välinen aika on yleensä kuukausitilastoilla 1,5 kuukautta ja neljännesvuositilastoilla 3-4 kuukautta. Vuositilastoilla vaihteluväli on paljon suurempi, vajaasta vuodesta kahteen vuoteen. Kuukausi- ja neljännesvuositilastot pysyvät yleensä hyvin aikatauluisaan. Sen sijaan vuositilastojen valmistumisnopeus on riippuvainen perusaineiston keruutavasta ja aineiston koosta. Keskimääräistä nopeammin valmistuvat yleensä viranomaisten omista hallinnollisista aineistoistaan tekemät tilastot. Hitaimpia ovat laajoihin lomaketiedusteluihin ja useiden hallinnollisten aineistojen yhdistelyyn perustuvat tilastot.

Tilastotietojen saattamiseksi nopeasti tarvitsojille on lisätty ennakkollisten tiedotteiden määrää. Jotta tilastojen painatuksesta aiheutuva viive ei hidastaisi palvelua, ovat useimmat tilastotiedot käytettävissä heti niiden valmistuttua.

Tilastovirastot ovat myös arvioineet, että viive tilastojen valmistumisen ja julkaisun valmistumisen välillä on supistunut. Valtion painatuskeskuksen palvelu on nopeutunut ja yksityisiä kirjapainoja on myös käytetty aiempaa enemmän.

1.1.2. Julkaisutoiminta

Tilastotiedot välittyvät käyttäjille edelleen pääasiallisesti julkaisujen avulla. Tilastojulkaisuja on kehitetty mm. jalostusastetta nostamalla ja esityksen havainnollisuutta lisäämällä, joihin uusi tekniikka antaa hyvät mahdollisuudet. Toisaalta liitetaulukoiden poisjättäminen joistakin julkaisuista on lisännyt puhelinpalvelun ja kopiointipalvelujen tarvetta. Tilastokeskus on uudistamassa virallisen tilaston sarjajakoa.

Valtion tilastotoimen tuottamat julkaisut ovat aiemmin olleet pääsääntöisesti ilmaislevityksessä. Kertomusvuonna Tilastokeskus on tarkistanut ilmaisjakeluperiaatteitaan. Ilmaisjakelun supistaminen on lisännyt jonkin verran puhelintiedustelujen määrää. Muut tilastovirastot ovat edelleen säilyttäneet julkaisujensa laajan ilmaisjakelun.

1.1.3.

Tilastotietokannat

Eniten käytettyjä tilastotietokantoja ovat aikasarjatietokanta (ASTIKA) ja aluetietokanta (ALTIKA). Näiden lisäksi käytössä ovat maataloustilastollinen tietokanta (MALTIKA), asuntohallituksen kuntatietokanta (AHTIKA), Autorekisterikeskuksen tietokanta (ARTIKA) ja tullihallituksen ulkomaankauppatilastotietoja sisältävä TULLI-tietokanta. Suunnitteilla ovat terveys-, liikenne-, liikunta- ja yritysrekisteritietokannat, AHTIKAN laajennus sekä ALTIKAN laajentaminen koulutustilastojen osalta.

Tietokantojen rakentaminen on suhteellisen kallista. Kun investointipäätös on tehty, tulee kaikin tavoin pyrkiä investoinnin hyötyjen maksimoimiseen. Laajamittaiset hyödyt tilastotietojen tuoreuden kasvaessa, tietomassojen siirto- ja käsittelykustannusten pienentyessä ja tilastotoimen koordinoimisen tehostuessa tulevat näkyviin vasta useiden vuosien työn jälkeen.

Kertomusvuonna on toiminut Valtion tietokonekeskuksen ja Tilastokeskuksen yhteistyöryhmä, joka on käsitellyt tietokantojen rakentamiseen ja käyttöön liittyviä kysymyksiä. VM:n, VTKK:n ja TK:n yhteistyöryhmä on selvittänyt kertomusvuonna myös tietokantojen hinnoitteluperiaatteita.

1.1.4.

Markkinointi

Valtion tilastovirastoista vain Tilastokeskuksella on tilastotietojen, julkaisujen ja tilastoasiantuntemuksen aktiivista markkinointia. Markkinointia hoidetaan esitteiden ja myyntiluetteloiden avulla, osallistumalla näyttelyihin ja messuille sekä järjestämällä asiakastapaamisia. Markkinointitoiminta on lisännyt viraston tunnettuvuutta yhteiskunnassa. Muiden tilastovirastojen julkaisujen myynnistä vastaa Valtion painatuskeskus. Tilastokeskus on valmis markkinoimaan myös muiden tilastovirastojen maksullisia tuotteita, mikäli halukkuutta ilmenee.

1.1.5.

Asiantuntijapalvelut

Tilastoalan asiantuntemuksen tarve ja käyttö yhteiskunnassa ovat kasvamaan päin. Asiantuntijoiden käyttö valtionhallinnon suunnittelu- ja selvitystehtävissä on lisääntynyt. Uusien tilastojen kehittämisehdotuksia on tullut Tilastokeskukseen varsin runsaasti. Myös yksityinen sektori on enenevässä määrin käyttänyt valtionhallinnon tilastoasiantuntemusta hyväkseen.

Komiteat ja toimikunnat ovat kuitenkin suhteellisen vähän hyödyntäneet tätä asiantuntemusta. Vaikka tilastoasiantuntijoiden käyttö ei merkittävästi vaikuttaisikaan komitealaitoksen kokonaiskustannuksia alentavasti, saavutettaisiin sillä sekä komitealaitoksen että tilastotoimen kehittämisen kannalta muita hyötyjä.

1.1.6.

Maksullinen palvelutoiminta

Maksullista tilastoalan palvelutoimintaa on ainakin tullihallituksella ja Tilastokeskuksella. Tilastovirastoista myös maanmittaushallitus ja tie- ja vesirakennushallitus myyvät tietoja rekistereistään. Kattavia tietoja tilastoalan maksullisen palvelutoiminnan laajuudesta ei ole.

Tilastokeskuksen tuottamien tuotteiden ja palvelujen osalta ollaan yhä enenevässä määrin siirtymässä ilmaisperiaatteesta maksulliseen palvelutoimintaan. Maksullisen toiminnan menojen osuus viraston budjettimenoista (poisluettuna kone- ja kalustohankinnat) oli vuonna 1985 6 %. Vuosien 1987 ja 1988 budjettien mukaan vastaava osuus on 10 %. Maksullisena tarjotaan paitsi julkaisuja ja tietokantoja, myös haastattelupalveluja, erityisselvityksiä, asiakaskoulutusta ja kirjaston kokoelmien käyttöön liittyviä tietopalveluja.

Suunnitteilla olevalla Tilastokeskuksen maksuasetuksen muutoksella pyritään selkiinnyttämään maksullisen ja ilmaistoiminnan välistä suhdetta mm. valtion tilastotoimen koordinointiin liittyvän toiminnan ja tutkimustoiminnan osalta.

Tilastokeskuksessa valmistui kertomusvuoden lopulla selvitys maksullisen palvelutoiminnan sujuvuudesta ja kannattavuudesta. Työryhmä ehdottaa, että perustietojen tiedostojen luonti ja ylläpito kokonaisuudessaan olisi yhteiskunnallista peruspalvelua, so.

toimintaa, joka rahoitetaan yhteiskunnan yhteisin eli budjettivaroin. Työryhmän mukaan laskennallinen kannattamattomuus tulisi sallia seuraavilla maksullisen toiminnan osa-alueilla: asiakaskoulutus, tilastotietokannat ja julkaisujen myynti. Toiminnan sujuvuuden esteiden poistamiseksi ja kannattavuuden parantamiseksi työryhmä teki useita esityksiä, joiden käsittely virastossa on kesken.

1.1.7. Kirjasto

Tilastokirjasto on laatinut kirjaston tietojenkäsittelyn kehittämissuunnitelman vuosille 1988-1992. Lähtökohtana on parantaa asiakaspalvelua ja tehostaa toimintaa. Suunnitelmassa esitetään kirjaston liittämistä valtakunnalliseen tieteellisten kirjastojen integroituun kirjastojärjestelmään.

Arkistoaineiston käytettävyyden tehostamiseen pyritään siirtymällä atk-avusteisen arkistoluettelon käyttöön. Tähän tähtäävä protoversio valmistuu kuluvan vuoden aikana. Arkistosäännön valmistelua jatketaan mm. tietojen säilytysaikaa koskevien suunnitelmien osalta.

1.2. Käsitteiden, luokitusten ja tunnusjärjestelmien yhtenäistäminen

Tilastoja laativien viranomaisien pitää yhtenäistää käsitteitä, luokituksia ja tunnusjärjestelmiä. Tilastokeskuksen on tarjottava tähän mahdollisuudet tuottamalla tarpeelliset luokitus-, käsite- ym. standardit sekä perustamalla luokitustietokantoja.

1.2.1. Luokitukset

Tilastotoimen keskeiset luokitukset - ammattiluokitus ja toimialaluokitus - on julkaistu uudistettuna vuonna 1987. Yritysrekisteri ottaa uuden toimialaluokituksen käyttöön tilastovuodesta 1986. Muut tilastot ja tutkimukset ottavat uudistetun luokituksen käyttöön asteittain vuodesta 1988. Asteittainen käyttöönotto tullee väliaikaisesti vaikeuttamaan tilastojen keskinäistä vertailtavuutta ja tietojen yhdistelyä, vaikka tähän onkin varauduttu laatimalla avain uuden ja vanhan toimialaluokituksen välille.

Tullihallituksen vuonna 1987 vahvistama ja kansainväliseen nimikkeistöön perustuva uusi tavaraluokitus (ns. Harmonoitu nimikkeistö) otetaan käyttöön sekä ulkomaankauppatilastoissa että teollisuustilastossa tilastovuodesta 1988.

Hallinnollisten aineistojen hyväksikäyttö tilastojen perusaineistona vaikeuttaa lääni-, kunta- ja seutukaava-aluejakojen soveltamista tilastoissa ainakin liikenne- ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloilla. Piirihallinnon rajat ja kuntainliittojen muodostaminen rikkovat usein läänirajat. Lisäksi samalla viranomaisella saattaa olla useita hallinnollisia piirijakoja. Ongelma ei ole tilastotoimen ratkaistavissa.

Tilastoissa sovellettavien luokitusten käyttöä helpottaa ja edistää käynnissä oleva luokitus-tietokantojen kehittäminen. Tietokantaan on viety keskeiset standardiluokitukset. Tietokannasta voidaan helposti tuottaa asiakkaan tarpeisiin erilaisia konekielisiä versioita sekä luokituksista että hakemistoista. Ammattiluokituksen käyttöä suurissa aineistoissa, kuten väestö- ja asuntolaskennoissa, helpottaa ammattien automaattinen kooditusohjelmisto.

Luokitusten tunnetuksitekemistä ja käyttöä edistävää käyttäjä- ja asiakaskoulutusta on lisätty.

1.2.2. Käsitteet

Henkilö-, sosiaali- taloustilastoissa sovellettavaa yrittäjä-käsitettä on pyritty yhtenäistämään mm. siten, että osakeyhtiöissä työskentelevät enemmistöosakkaat, avoimien ja kommandiittiyhtiöiden omistajat ja yksityiset perhepäivähoitajat voitaisiin lukea yrittäjiksi. Uudistukset on jo osittain otettu käyttöön.

Keskeisiä tilastotoimen käsiteuudistuksia on vuonna 1987 ollut työvoimatutkimuksen työttömyyskäsitteen uudistaminen siten, että käsite vastaa nyt paremmin ILO:n tilastosuosituksia.

Vuonna 1987 tehdyn selvityksen pohjalta tullaan omistusasumisen mittaaminen kuluttajahintaindeksissä uudistamaan. Uusi mittaamismenetelmä vastaa paremmin omistusasuntojen todellisia asumiskuluja.

1.2.3.

Tunnusjärjestelmät

Tilastotoimen keskeisenä tavoitteena tunnusjärjestelmien kehittämisessä on ollut jo usean vuoden ajan yleisen, julkisen ja yhtenäisen liike- ja yhteisötunnuksen saaminen yritysten ja yritystyyppisten yksiköiden tunnukseksi. Yksi mahdollisuus on muuttaa verolakeja siten, että nykyisin verohallituksen antama ja käyttämä LY-tunnus virallistettaisiin.

Kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotunnukset ovat usean viranomaisen käytössä. Kiinteistötunnuksen antaa maanmittaustoimi ja siihen liittyvän rakennus- ja huoneistotunnuksen Västerekisterikeskus. Tunnusjärjestelmä on monimutkainen ja muuttuvat tunnuksat aiheuttavat vaikeuksia tilastojen laadinnassa. Käynnissä oleva kiinteistötietojärjestelmän kehittäminen tullee aikanaan selkiinnyttämään myös tunnusten antojärjestelmää.

1.3.

Tietojen yhteis- ja monikäyttö

Yhteiskunnan tietotuotannon rationalisoimiseksi ja päällekkäisen tietojen keruun vähentämiseksi viranomaisten tulee tietojärjestelmiä kehittäessään ottaa huomioon valtion tilastotoimen näkemykset.

Hallinnollisten tietojärjestelmien ja rekistereiden tilastollinen hyväksikäyttö edellyttää, että rekisteröitävien yksiköiden määrittely ja käytetyt tunnuksat, käsitteet ja luokitukset ovat yhteensopivia tilastotoimen vaatimusten kanssa. Lisäksi edellytetään rekistereiltä ja tietoa-aineistoilta tilastolliseen käyttöön soveltuvaa peittävyttä, vastaus- ja käsittelyvirheiden minimointia ja sopivaa päivitysrytmiä. Tietojärjestelmien tekninen yhteensopivuus sekä viranomaisten valmiudet tietojen siirtoon ja vastaanottoon samoin kuin käyttöön-ottoon liittyvät hallinnolliset ja lainsäädännölliset esteet on myös pystyttävä ratkaisemaan.

1.3.1.

Käyttö

Tilastokeskuksessa on valmistunut kertomusvuonna viraston rekisteritoimintojen sisältöä ja organisoimista käsittelevä raportti. Selvitys rekistereiden tilastolliseen hyväksikäyttöön liittyvistä luotettavuus-, laatu- yms. ongelmista on myös valmisteilla.

Tilastokeskus käyttää tai tulee suunnitelmien mukaan lähitulevaisuudessa käyttämään ainakin 25 viranomaisen tai muun rekisterinpitäjän rekistereitä tuotannossaan. Kokonaan tuotantonsa rekistereihin perustavia tietosysteemejä on Tilastokeskuksessa 9, pääosin rekistereihin perustuvia 6 ja osin rekistereiden hyväksikäyttöön perustuvia 15. Käytetyimpiä ovat verohallituksen ja Väestörekisterikeskuksen rekisterit ja aineistot.

Muiden valtion tilastoviranomaisten tilastotuotanto perustuu pääosin niiden itse tuottamien ja ylläpitämien hallinnollisten aineistojen ja rekistereiden käyttöön. Tällöin aineistojen yhteis- ja monikäytön mahdollisuudet testataan käytännössä usein vasta silloin, kun jokin toinen viranomainen ryhtyy niitä tilastollisesti hyödyntämään.

Valtion budjettitalouden ulkopuolelle jäävien yleishyödyllisten yhteisöjen, kuntien ja yksityisen sektorin tietoaaineistojen hyödyntäminen valtion tilastotoimessa perustuu erillissopimuksiin ja keskinäiseen yhteistyöhön. Tilastoja varten kerättävien tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevien säädösten uusiminen tulee tehostamaan aineistojen käyttöä ja selkiinnyttämään muutoinkin tilannetta.

Kertomusvuonna valmistui raportti henkilörekisterilain voimaantulon aiheuttamista toimenpiteistä Tilastokeskuksessa.

1.3.2.

Käytön edistäminen

Aineistojen yhteis- ja monikäytön edistämisen kannalta on keskeistä jo edellisessä luvussa mainittu julkisen LY-tunnuksen saaminen yleiseen käyttöön. Tämä rationalisoisi tilastotointa ja koko valtionhallinnon tietoaaineistojen järkevää käyttöä ja vähentäisi yrityksille kohdistuvaa tiedonantorasitusta.

Henkilörekisterilain voimaan tulo vuoden 1988 alussa tulee omalta osaltaan selkiinnyttämään henkilö-tietoja sisältävien rekistereiden koordinointia ja rekistereiden yhteiskäyttöön liittyviä pelisääntöjä.

Tietojen yhteis- ja monikäytön edistäminen edellyttää myös, että Tilastokeskus saa tietoonsa viranomaisten suunnittelemat tietojärjestelmä- ja rekisterien perustamis- ja muuttamishankkeet. Tähän

tähtäävä säädös sisältyy asetukseen Tilastokeskuksesta, eikä se ole kovin yleisesti tunnettu valtionhallinnossa.

Tilastokeskus on parhaillaan päivittämässä rekisterirekisteriä (RERE). Samassa yhteydessä kootaan tietoja myös maanmittaushallituksen paikkatietojen yhteiskäyttöjärjestelmää (LIS) varten. Valtion viranomaiset eivät ole kaikilta osin vastanneet tyydyttävästi tiedusteluihin. On toivottavaa, että viranomaiset ymmärtäisivät rekisterihakemistojen merkityksen päällekkäisen työn rationalisointia ja rekistereiden koordinointia edistävinä tietohakemistoina.

Tietojen yhteis- ja monikäyttö on sidoksissa myös valtionhallinnon tutkimustoiminnan koordinointiin. Liikenteen, terveydenhuollon ja maatalouden alueilta löytyy esimerkkejä päällekkäisestä tutkimustoiminnasta, joka on saattanut johtaa osittain päällekkäiseen tilasto- ja selvitystoimintaan. Voimavarojen käytön kannalta tämä ei ole tarkoituksenmukaista.

Henkilöihin kohdistuvissa tutkimuksissa otannan käyttö on varsin yleistä. Yritysten tiedonantotakan pienentämiseksi otantaan on turvauduttu jo varsin monissa taloustilastoissa. Yritystietojen ja estimointimenetelmien suunnitteluun liittyvät ongelmat poikkeavat luonteeltaan paljonkin henkilö- pohjaisista. Tilastokeskus pyrkii ratkaisemaan tähän liittyviä ongelmia yhdessä korkeakoulujen tilastotieteen laitosten kanssa.

1.4.

Kansainvälinen tilastoyhteistyö

Valtion tilastotoimen kehittämisohjelman mukaan tilastoviranomaisten tulee osallistua aktiivisesti kansainväliseen yhteistyöhön ja edistää eri maiden tilastotietojen saatavuutta ja kansainvälistä vertailukelpoisuutta. Tilastokeskuksen tulee koordinoida muiden tilastovirastojen kansainväliseen yhteistyöhön osallistumista.

Kertomusvuonna osallistuminen on edellisvuosien tapaan kasvanut. Muiden maiden ja kansainvälisten järjestöjen tilastoalan asiantuntijoiden vierailut Suomeen ovat myös lisääntyneet.

1.4.1.

Kansainvälinen vertailtavuus

Kertomusvuonna Suomi on ratifioinut Kansainvälisen työjärjestön (ILO) tilastosuosituksen eräänä ensimmäisistä maista. Suositus kattaa kaikki työtilastot. Ratifioinnissa on esitetty varaus työvoimakustannustilastoista, joita Suomessa ei tuoteta valtion tilastotoimen piirissä. Myöskään palkkarakennetilastoja ei tuoteta sopimuksen edellyttämällä sisällöllä ja laajuudella. Suomen tulee ryhtyä toimenpiteisiin työvoimakustannustilastojen ja palkkarakennetilastojen kehittämiseksi sopimuksen edellyttämälle tasolle.

Suomi on osallistunut keskeisten taloudellisten tietojen - ennen kaikkea bruttokansantuotteen - vertailtavuuden lisäämiseen tähtäävään YK:n ja vastaavaan OECD:n hankkeeseen. Lisäksi on osallistuttu kansantalouden tilinpitojärjestelmien yhteensovittamista markkinatalous- ja suunnitelmatalousmaissa selvittävään hankkeeseen. Automaattisen tietojenkäsittelyn ongelmia käsittelevässä kansainvälisessä hankkeessa ovat mukana jossakin muodossa useimmat Euroopan ja Pohjois-Amerikan valtioiden tilastovirastot.

1.4.2.

Kansainvälisten tilastotietojen saatavuus

Suomi on vastannut varsin tunnollisesti kansainvälisten järjestöjen tiedusteluihin. Työhön käytetään melko paljon eri tilastoviranomaisten voimavaroja. Pyrkimyksenä on ollut eri kansainvälisten järjestöjen tiedustelujen koordinointi järjestöjen kesken ja siirtyminen automaattisiin siirtoyhteyksiin tai konekieliseen tiedonsiirtoon. Pisimmälle on edistytty OECD:n osalta, jonka kanssa ollaan siirtymässä suoraikäyttöiseen menettelyyn kummankin osapuolen tietokantojen käytössä.

Tilastokeskuksen kirjasto on jatkanut vaihtosuhteiden solmimista ja muutenkin kehittänyt kansainvälisten tietojen saatavuutta Suomessa.

1.4.3.

Matkojen rahoitus

Kertomusvuoden alusta ulkoasiainministeriö siirtyi käytäntöön, jonka mukaan sen aiemmin kustantamat OECD-matkat maksaa osallistuva viranomainen. Vastaavan summan UM:n matkamäärärahoista piti siirtyä ao. hallinnonalojen tulo- ja menoarvioihin.

Näin ei ole kuitenkaan tapahtunut Tilastokeskuksen kohdalla, joka on joutunut anomaan matkarahoja substanssiministeriöiltä. Asia on aiheuttanut paljon lisätyötä, sillä vuonna 1986 UM maksoi TK:lle 16 kokousmatkaa. Asian jatkohoito on edelleen epäselvä.

1.5.

Tilastotoimen organisaatio

Valtion tilastotuotanto tapahtuu Tilastokeskuksessa, ellei tätä tehtävää ole joiltakin osin annettu muulle viranomaiselle. Tuotannon tapahtuessa muualla, Tilastokeskuksella on oikeus ja velvollisuus koordinointiin, ohjaukseen ja valvontaan. Tilastointia on kehitettävä työnjaoltaan nykyistä selkeämmäksi kokonaisuudeksi.

1.5.1.

Tilastotuotannon organisaatio

Valtion tilastotuotanto on käytännössä varsin hajautettua. Kustannuksilla mitaten Tilastokeskuksen osuus vuonna 1986 oli 63 % tilastotoimen kokonaiskustannuksista.

Viime vuosina on ollut havaittavissa paineita siihen suuntaan, että uusien tilastojen laatimisen tulisi tapahtua pääsääntöisesti Tilastokeskuksessa. Tämän suuntaisia ajatuksia on esitetty liikenneministeriön, opetusministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön ja valtiovarainministeriön taholta. Uusien tilastojen suunnittelu samanaikaisesti kun Tilastokeskuksen perinteiset tilastosysteemit ovat uudistusten kohteena ja kun tilastotoimen koordinointi nielee yhä enemmän voimavaroja, on osoittautunut vaikeaksi. Käytännössä uudishankkeiden suunnitteluun on saatu osa-rahoitusta em. hallinnonalojen määrärahoista.

Posti- ja telelaitoksen ja Valtionrautateiden muuttuminen liikelaitoksiksi saattaa edellyttää tilastotuotannon uudelleenorganisointia. Posti- ja telehallituksen aiemmin hoitaman tilastoinnin uudelleenjärjestämistä selvitetään parhaillaan liikenneministeriön johdolla.

1.5.2.

Organisaation kehittäminen

Valtion tilastotoimen organisaation selkiinnyttämiseen tähtäävä selvitys on tekeillä Tilastokeskuksessa. Tilastotuotannon ja koordinoinnin suurimmat käytännön ongelmat liittyvät siihen, että yhä useamman tilaston laadinta pohjautuu hallinnollisten aineistojen ja rekistereiden hyväksikäyttöön. Rekistereiden koordinointia tilastotoimen kannalta koskevat säädökset sisältyvät Tilastokeskuksen asetukseen. Asetus on huonosti tunnettu minkä lisäksi osa viranomaisista katsoo, ettei Tilastokeskusta koskeva asetus voi sitoa heidän toimintaansa.

Rajanveto tilastotoimen koordinoinnin ja muun tietohallinnon välillä on myös epäselvä. Tilastotoimen kannalta merkittävintä on se työ, jota tehdään VM:n järjestelyosastolla ja sisäasiainministeriössä lääninhallitusten tietojärjestelmien kehittämisen parissa.

Valtion tilastotoimen organisointiin saattaa vaikuttaa myös vuonna 1986 mietintönsä jättäneen hallinnon hajauttamiskomitean esityksiin pohjautuva jatkotyö. Valtionhallinnon organisaatiouudistusten ja mahdollisten asiantuntijaviranomaisten perustamisen yhteydessä tulee selkeästi määritellä ao. viranomaisten tehtävät tietojärjestelmien ja tilastojen ylläpidon ja kehittämisen suhteen.

Eri hallinnonalojen tilastotuotannon ja rekisterien käytön koordinointia edistäisi, mikäli kussakin ministeriössä olisi hallinnonalan tietojärjestelmien ja rekisterien käyttöä ja kehittämistä ohjaava ja koordinoiva yksikkö. Koordinoinnin kaksisuuntaisuus edistäisi myös Tilastokeskuksen tilastojen ja aineistojen tehokkaampaa hyödyntämistä ao. hallinnonalalla ja samalla toimisi tarpeellisena hallinnon näkemysten välittäjänä Tilastokeskukseen päin.

Kuntien ja aluehallinnon tietojärjestelmät ovat erityisesti viime vuosina kehittyneet voimakkaasti. Tilastotoimen tuottamat tietopalvelut muodostavat tämän tietojärjestelmäkokonaisuuden tärkeän osan. Tilastokeskuksessa valmistui kertomusvuonna alueellisen tietopalvelun kehittämistä koskeva raportti. Parhaillaan on käynnissä aluetoiminnan kokeiluvaihe, joka jatkuu vuoden 1989 loppuun. Tänä aikana pyritään löytämään tilastotoimen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin käytännön organisointitratkaisu ja toimiva työnjako eri

osapuolten - kuten lääninhallinnon, seutukaavaliit-tojen, kauppakamarijärjestön ja kuntien - kesken.

Lääninhallitusten tietojenkäsittelyn kehittämis-suunnitelman mukaan lääninhallitusten tietojenkä-sittelyä rakennetaan suunnitelmakaudella yhä enem-män lääni- ja paikallistasolle tavoitteena, että lääninhallitus toimii alueensa tietovirtojen solmu-pisteinä. Tietoliikenneyhteyksiä sidosryhmiin kehi-tetään mm. luomalla lääninhallitusten välinen tietoverkko.

Sisäasiainministeriö on tehnyt läänitietojen yhdis-telyjärjestelmän (LYHDE) kokeiluversion, jonka kehittämistä jatketaan vuonna 1988. Tilastokeskus osallistuu jatkossa yhteistyössä sisäasiainministe-riön kanssa järjestelmän kehittämiseen erityisesti alueellisen tietopalvelun osalta. Tilastokeskuksen aluepalvelukokeilun yhteydessä Oulussa selvitetään tarkemmin Tilastokeskuksen mahdollisuudet osallis-tua järjestelmän kehittämistehtäviin ja ylläpitoon.

Tilastokeskuksen perusaineistojen tietosuojaa ja tietojen antamisvelvollisuutta koskevan lainsäädän-nön uudistamista valmistellaan parhaillaan. Tilas-totoimen organisointia käsittelevän selvityksen yhteydessä tullaan tutkimaan myös tarve uudistaa muiden viranomaisten säädöksiä niiltä osin, kun se tilastotoimen kannalta on tarpeen.

1.6.

Tilastotoimen suhteet ympäristöön

Jotta valtion tilastotoimi palvelisi tehokkaasti yhteiskuntaa, tulee sillä olla hyvät suhteet perus-tiedonantajiin, tiedon käyttäjiin, tutkimustoimin-taan, julkiseen sanaan, tilastoviranomaisiin, rekisterinpitäjiin ja muihin viranomaisiin.

1.6.1.

Tiedonantajat

Perustietojen antajina toimivat yksityiset henki-löt, yritykset ja muut yhteisöt sekä hallinnollis-ten aineistojen haltijat ja rekisterinpitäjät. Yksityisiltä henkilöiltä kerättävien tietojen saan-tiin vaikuttavat ennen kaikkea käsitykset siitä, miten luottamuksellisina heidän antamansa tiedot säilyvät tilastoviranomaisella. Jo nykyinen lainsäädäntö on varsin tiukka tässä suhteessa. Henkilörekisterilain voimaantulo siihen liittyvine valvontamenettelyineen tehostaa yksityisyyden suo-jaa ja kontrolloi mm. eri rekistereissä olevien tietojen yhdistelyä.

Yritykset ja yhteisöt tiedonantajina korostavat paitsi luottamuksellisuutta, myös tiedonantorasi-
tuksen minimointia. Tilastokeskus on pyrkinyt
vähentämään yritysten tiedonantotaakkaa mm. kysely-
lomakkeiden supistamisella, siirtymällä hallinnol-
listen aineistojen käyttöön suorien kyselyjen
sijasta sekä otannan käytöllä eräissä tilastoissa.
Nähtävissä kuitenkin on, että eräät tilastouudis-
tukset tulevat lisäämään yritysten tiedonantorasi-
tusta. Tällaisia ovat esimerkiksi palvelualojen
tilastoinnin kehittäminen ja ennen kaikkea alueel-
lisen työssäkäyntitilaston perustaminen.

Yritysten tiedonantotaakkaa voitaisiin edelleen
merkittävästi keventää, mikäli verohallinnon
aineistoihin voitaisiin tehdä joitakin tilastotoi-
men kannalta tärkeitä uudistuksia ja mikäli LY-
tunnuksen asema virallistettaisiin. Selvää on, että
tarvitaan myös toimenpiteitä, joilla yritysten
tietosuojaa ja luottamusta tilastotietojen ja
tilastojen perusaineistona käytettävien hallinnol-
listen aineistojen salassapysymiseen kehitetään.

Yritysten tiedonantohalukkuutta lisäisi, mikäli
tilastotoimi kykenisi paremmin osoittamaan sen hyö-
dyn, mikä tietojen antamisesta koituu yrityksille.
Tilastokeskuksessa onkin suunnitteilla palautetie-
tojen antaminen tiedusteluihin vastanneille yrityk-
sille. Toistaiseksi tämä toiminta rajoittuu tilas-
tojulkaisujen toimittamiseen tiedusteluun vastan-
neille yrityksille. Yritysten kannalta mielenkiin-
toisimpia ovat sellaiset palautetiedot, joiden
avulla yritys voi verrata omaa toimintaansa toimi-
alan, alueen tai koko maan keskimääriin tietoi-
hin. Tämän tyyppisten palautetietojen suunnittelu
teollisuus- ja tilinpäätöstilastoissa on vasta
alussa.

1.6.2.

Tutkimustoiminta

Tilastotoimen ja tutkimuksen välistä yhteistyötä on
kertomusvuonna lisätty erityisesti yhteisten
hankkeiden muodossa. Keskeisiä kohteita ovat
käynnissä olevat laajat määräaikaistutkimukset, ku-
ten kotitaloustiedustelu ja elinolo- ja ajankäyttö-
tutkimukset. Myös eräät uusien tilastojen kehittä-
miseen tähtäävät hankkeet on toteutettu yhteistyös-
sä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa.
Yhteistyön edistämiseksi ja koordinoimiseksi tilas-
toneuvosto on asettamassa jaostoa, jonka työn
perustana ovat aiemmin tehdyt selvitykset yhteis-
työhön liittyvistä ongelmista.

Tilastokeskuksen siirtyminen ilmaisperiaatteesta yhä enemmän maksullisiin palveluihin tulee vaikeuttamaan yliopistojen ja korkeakoulujen mahdollisuuksia hyödyntää Tilastokeskuksen varsin mittavia tietoaaineistoja tutkimustoiminnassa. Yhteiskunnan kokonaiskustannusten minimoinnin ja tietotuotannon rationalisoinnin kannalta kehityssuunta ei ole mielekäs. Tilastokeskuksen maksuasetuksen uudistamisella pyritään mm. tämän epäkohdan korjaamiseen.

1.6.3.

Viranomaiset

Tilastotoimen ja rekisteriviranomaisten välisiä suhteita on käsitelty jo edellä luvussa 1.5. Useat viranomaiset toimivat sekä tilastotietojen tuottajina, tilastokäyttöön soveltuvien aineistojen haltijoina sekä tilastotietojen käyttäjinä. Tilastokeskuksessa tekeillä olevassa tilastojen kysynnän ja tarjonnan tasapainottamista tarkastelevassa selvityksessä tullaan hallinnonaloittain tutkimaan tilastotoimen liittymät ao. hallinnonalan tietojärjestelmiin ja tietotarpeisiin.

1.6.4.

Muu käyttö

Tilastotietojen käyttäjien kannalta on tärkeää, että tarvittavat tiedot saadaan nopeasti ja sopivassa muodossa ja että käyttäjällä on käsitys tietojen laadusta. Kertomusvuoden syksyllä julkaisiin tilastojen laatua kuvaava tuoteselosteohjeisto, jota on tarkoitus soveltaa kaikessa valtion tilastotuotannossa.

2.

Keskeiset tilasto- ja aineistokohtaiset kehittämiskohteet

2.1.

Tulot, kulutus ja varallisuus

Ohjelmakauden tavoitteena on tuloja, kulutusta ja varallisuutta kuvaavien tilastojen nopeuden ja luotettavuuden lisääminen, kuvauksen kehittäminen edelleen, eri ajankohtien tutkimusten vertailukelpoisuuden säilyttäminen sekä talous- ja yhteiskuntapolitiittisten vaikutusten kohtaannon selvittäminen.

Kotitaloustiedusteluissa ja tulonjakotilastoissa on kehitetty tuotantomenetelmiä teknisten edellytysten luomiseksi tuotannon nopeuttamiselle. Vuoden 1985 kotitaloustiedustelun ensimmäiset tulokset saatiinkin aiempaa nopeammin ja tulonjakotilaston tuotantoprosessia on voitu jo nyt nopeuttaa jonkin verran. Kotitaloustiedustelun estimointimenetelmä uusittiin tulosten tarkentamiseksi ja kadon vaikutusten korjaamiseksi. Kuvauksen kehittämistä varten tulonjakotilastossa uusittiin nimikkeistö ja samalla selvitettiin alustavasti, miten tilastoa tulee kehittää hyvinvoinnin kuvauksen näkökulmasta.

Talous- ja yhteiskuntapoliittisten toimenpiteiden kohtaannon selvittämiseksi on tulonjakotilastossa rakennettu yhdessä valtiovarainministeriön kanssa palvelutietokantaa Tilastokeskuksen ulkopuolisten tutkijoiden palvelemiseksi. Tietokantaa on hyödynnetty mm. verouudistukseen liittyvässä selvitystyössä.

Kotitaloustiedustelussa on luotu aikasarjatiedosto, johon on viety vertailukelpoisia tutkimustuloksia vuosilta 1966 - 1985 tietojen laajentuneen kysynnän tyydyttämiseksi ja tutkimustulosten käyttöönsaaton edistämiseksi.

2.2.

Työvoima ja tuotanto

2.2.1.

Työvoima

Suunnittelukauden tavoitteena on ollut laajentaa työvoimasta tuotettavaa tietoa laatimalla mm. liikkuvuutta ja työvoimavirtoja kuvaavia tilastoja, kunnittaisia työvoimatilastoja sekä työvoiman tarjontaennusteita.

Tilastokeskuksessa on käynnistynyt työvoiman virta-tilastojen tuotanto ja selvitetty liikkuvuutta yksityisellä sektorilla, osin yhdessä työvoimaministeriön kanssa. Tavoitteena on tutkia menetelmiä ja rekisteripohjaisten aineistojen käyttökelpoisuutta kuvattaessa työsuhteiden kestoa ja ulkoista työvoiman liikkuvuutta. Työvoiman tarjontaennusteiden laatimisesta on toistaiseksi voimavarojen puuttuessa luovuttu.

Rekisteripohjaista väestö- ja asuntolaskentaa varten suunnitteilla ollut kunnittaisten työvoimatilastojen tuotanto on käynnistymässä. Rekisteripoh-

jaisen työssäkäyntitilaston tiedonkeruu ja tuotantomenetelmä on suunniteltu. Suunnitelman mukaan monitoimipaikkaisilta yrityksiltä kerätään tiedot henkilökunnan jakautumisesta toimipaikoittain. Ensimmäinen tiedonkeruu tapahtuu vuodenvaihteessa 1987/88.

Ammattitiedon saaminen rekisteripohjaiseen väestölaskentajärjestelmään on ongelmallista. Väestörekisterikeskuksen rekistereihin tietoa ei ole päivitetty sitten vuoden 1984. Myöskään verottajan tiedostoissa ammattitietoa ei ole pidetty yllä systemaattisesti. Tämän vuoksi verohallitukselle on tehty ehdotus ammattitiedon laadun varmistamiseksi.

2.2.2. Tuotanto

Ohjelmakaudella on kehitettävä erityisesti yksityisten ja julkisten palvelujen tuotantoa, voimavaroja ja yhteiskunnallista merkitystä kuvaavia tilastoja. Myös tietoa, viestintää, teknologiaa, tutkimus- ja kehittämistoimintaa, aikuiskoulutusta ja rahoitusmarkkinoita kuvaavien tilastojen kehittäminen on tärkeää.

Tilastokeskuksessa on käynnistynyt palvelualojen tilastoinnin ja palvelujen ulkomaankauppatilastojen kehittäminen. Toistaiseksi näihin hankkeisiin on kyetty kohdistamaan vain vähän voimavaroja.

Julkisen sektorin toiminnan ja talouden keskitetyn kuvaamisen kannalta tärkeän tietokannan (JULTIKA) rakentaminen on ollut pysähdyksissä.

Verrattain hyvin on edistytty viestintää, teknologiaa ja tutkimus- ja kehittämistoimintaa kuvaavien tilastojen kehittämisessä. Viestintätilastojen ja aikuiskoulutustilastojen kehittäminen tapahtuu Tilastokeskuksessa osin viraston ulkopuolisen rahoituksen turvin.

Tilastoneuvosto on asettamassa jaostoa, jonka tehtävänä on selvittää rahoitustilastojen uudistamistarpeet ja tehdä ehdotukset tarvittaviksi toimenpiteiksi.

Yritys- ja toimipaikkarekisterin kattavuutta on lisätty. Rekisteri sisältää tällä hetkellä yksityiseltä sektorilta kaikki työnantajina tai liikevaihtoverovelvollisina toimivat yritykset ja ammatinharjoittajat sekä niiden toimipaikat.

Yritysten tunnistetietojen sekä lukumääriä koskevien tietojen tuoreus on melko hyvä. Aloittaneet yritykset on lisätty rekisteriin puolivuositain. Tilastolliset laatuvaatimukset täyttävän rekisteriosan päivittäminen on sitä vastoin edelleen hidasta. Valmistumisnopeutta ei ole voitu lisätä samanaikaisesti, kun rekisteriin viedään kaikille yksiköille uusi toimialaluokitus (TOL 88) rinnan vanhan toimialan kanssa.

2.3.

Ihmisten elinolot ja hyvinvointi

2.3.1.

Elinolot ja hyvinvointi

Tuoreimmat ja laajimmat tiedot elinoloista ja hyvinvoinnin keskeisistä osa-alueista ja huonosaisten asemasta saadaan 1986 elinolotutkimuksesta, jonka aineiston käsittely on päättymässä. Raportointi alkaa 1988. Tämän lisäksi seurantavuonna on laadittu selvitystä asuntolainojen korkoetuuden kohtaannosta, josta raportti valmistuu vuoden 1988 puolella.

Asuntohallituksella on suhteellisen laaja tilastotuotanto koskien asuntohallituksen lainoitustoimintaa ja muuta asumisen tukitoimintaa. Tilastotointia on viime vuosina kehitetty aktiivisesti, tähän asti lähinnä teknisten ratkaisujen osalta. Kertomusvuoden lopulla valmistui asuntohallituksen tilastotoimen kehittämisohjelma, joka antaa suuntaviivat sisällön kehittämiseksi.

Sosiaalihallituksen ja lääkintöhallituksen tilastotuotanto on kertomusvuonna ollut edelleen lähes pysähdyksissä. VALTAVA-uudistuksen yhteydessä suunniteltu kertomustietojärjestelmä (KETI) toimii puutteellisesti. Tilastotuotantoa piti korvata tämän järjestelmän tuottamalla tiedoilla. Ongelmaa pyritään selvittämään ao. virastojen ja Tilastokeskuksen kesken.

2.3.2.

Väestö- ja asuntolaskennat

Vuoden 1985 ammatti- ja elinkeinotutkimus suoritettiin pääosin loppuun vuoden 1987 aikana. Vakiomuotoisten tulosteiden valmistumista viivästytti usealla kuukaudella rakennus- ja huoneistorekisterin hyväksikäytössä ilmenneet tekniset ongelmat. Asetuksen mukaisia tulosteita myytiin noin

9 miljoonan markan edestä, mikä vastaa AET-lain perusteluissa edellytettyä tulotavoitetta. Lopulliset julkaisut valmistuvat kuluvan vuoden aikana.

Vuoden 1990 väestölaskennan toteuttamiseksi rekisteripohjaisena on suunniteltu tiedonkeruumenetelmiä lähinnä henkilöiden toimipaikkatietojen keräämiseksi. Yritysrekisterin yhteyteen on luotu itsenäinen valtion toimipaikkojen rekisteri. Väestölaskentayksikköön on perusteilla erillinen rekisteri kunnallisen sektorin toimipaikoista.

Muiden tarvittavien rekisteriaineistojen hyödyntämistä on tutkittu edelleen. VRK:n rekistereiden laatua tullaan seuraamaan edelleen asuinolo- ja rakennustilaston tuotantoprosessien yhteydessä, koska toistaiseksi rakennus- ja huoneistotietoja ei ole voitu käyttää tilastotuotannossa ilman perusteellisia tarkistuksia ja korjauksia. Henkikirjoitusten lakkauttamisen jälkeen ehkä suurin uhka lomakkeettomien laskentojen toteuttamisessa onkin väestön keskusrekisterin tietojen tarkistamattomuus.

2.4.

Ympäristö

Ohjelmakaudella tulee kehittää ympäristöoloja ja ympäristönsuojelua kuvaavia tilastoja sekä ympäristötilastollista käsite- ja kuvauskehikkoa.

Pääpaino ympäristötilastojen kehittämisessä vuonna 1987 on ollut ympäristöhallintoa palvelevien perustietorekisterien yhteensaattamisessa. Tähän liittyen ympäristöministeriö on kertomusvuoden aikana jatkanut ympäristötietojärjestelmän kehittämistä ja toteuttamista.

Ympäristökuormitusta kuvaavista tilastoista voidaan mainita kemianteollisuutta koskeva jäteselvitys, joka julkaistaan vuoden 1988 alkupuolella. Myös koko teollisuutta koskevan jäteinventoinnin suunnittelu on aloitettu. Kertomusvuonna valmistui ympäristön tilaa, siihen vaikuttavia tekijöitä ja toimenpiteitä kuvaava järjestyksessä neljäs ympäristötilastollinen kokoomajulkaisu.

Tilastokeskuksessa on jatkettu kokonaistaloudelliseen tarkasteluun soveltuvan luonnonvarojen tilinpitojärjestelmän kehittämistä. Vuoden 1988 alussa julkaistaan luonnonvarojen tilinpidon teoreettista taustaa, tarvetta, hyväksikäyttöä sekä jatkotyön suuntaviivoja käsittelevä raportti.

3.

Valtion tilastotoimen kustannukset

Kertomusvuonna valmistui Tilastokeskuksessa selvitys viraston laskentatoimen kehittämiseksi. Tavoitteena on suoritelaskennan kehittäminen. Työryhmä oli koeaineistona käyttänyt vuoden 1986 laskentatoimen, kirjanpidon ja työaikaseurannan tietoja. Muilta tilastoviranomaisilta kerättyjen kustannustietojen lomaketta muutettiin kertomusvuonna. Tässä selvityksessä esitettävät tilastotoimen kustannustiedot eivät ole vertailukelpoisia edellisten vuosien tietojen kanssa. Kustannustiedot ovat liitteenä 1.

Kustannuksiin on otettu mukaan kirjanpitomenot vähennettynä kone- ja kalustohankinnoilla. Laskennallisia kustannuksia ei ole otettu huomioon. Tilastokeskuksen osalta em. työryhmä päätyi siihen, että laskennallisten kustannusten huomioon ottaminen lisäisi Tilastokeskuksen kustannuksia tässä selvityksessä esitetyistä noin kolmanneksen. Laskennallisiin kustannuksiin sisältyvät laskennalliset eläkemaksut (25 % palkkasummasta) ja laskennalliset vuokrat valtion omien kiinteistöjen osalta sekä laskennalliset pääomamenot (poistot ja korot).

Tilastotoimen kustannukset vuonna 1986 olivat 154,8 milj. markkaa. Tässä summassa eivät ole mukana tilastojen perusaineistona käytettyjen kaikkien rekistereiden kustannukset. Tilastotoimen kustannuksia nostaisivat erityisesti Väestörekisterikeskuksen ja verohallituksen rekistereiden ja aineistojen kustannusten huomioon ottaminen niiltä osin, kuin ne palvelevat tilastotointa. Tällaisten tietojen arviointi on kuitenkin mahdotonta.

Tilastotoimen kustannukset ovat varsin vaatimattomat, runsaat 1,5 promillea valtion tulo- ja menoarvion loppusummasta. Ohessa esitetään vertailun vuoksi tietoja valtionhallinnon muista tietotuotantoon liittyvistä kustannuksista.

Vuonna 1986 valtion komitealaitoksen kustannukset olivat 20,1 milj. markkaa. Suurimmat kustannukset olivat sosiaali- ja terveysministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön ja opetusministeriön hallinnonaloilla.

Valtion tutkimusmenot vuoden 1986 tulo- ja menoarvion mukaan olivat 2 518,6 milj. markkaa (2 251,0 milj. markkaa ilman sijoitusmenoja). Suurimmat menot ovat opetusministeriön, kauppa- ja teollisuus-

ministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonaloilla. Yhteiskuntapolitiikkaa ja -palveluja käsittelevään tutkimukseen oli budjetoitu 351,5 milj. markkaa. Suurimmat erät tästä summasta oli osoitettu kansainvälisten suhteiden, terveydenhuollon, kuljetuksen ja tietoliikenteen, ympäristönsuojelun, työelämän ja työolosuhteiden, kulttuurin sekä erittelemättömien tutkimushankkeiden rahoitukseen. Pienimmät summat oli osoitettu asumista ja yhdyskuntia, sosiaaliturvaa ja koulutusta koskevaan tutkimustoimintaan.

Valtiovarainministeriön järjestelyosasto on laatinut tilastoa valtionhallinnon atk-menoista. Tuoreimmat tiedot ovat vuodelta 1985. Tuolloin valtionhallinnon atk-menot olivat liki 850 milj. markkaa. Tästä summasta laiteostoja oli runsaat 200 milj. markkaa. Eniten rahaa on käytetty liikenneministeriön, valtiovarainministeriön (ilman VTKK:a), opetusministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonaloilla.

Tilastokeskuksen osuus tilastotoimen kokonaiskustannuksista oli vuonna 1986 noin 63 %. Hallinnonaloittain tarkasteltuna suurimmat kustannukset ovat valtiovarainministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön ja liikenneministeriön hallinnonaloilla. Ilman Tilastokeskusta VM:n kustannukset jäisivät edellämainittujen lisäksi työvoimaministeriön ja ympäristöministeriön kustannusten alapuolelle.

Tilastoryhmittäin suuruusjärjestyksessä tarkasteltuna eniten rahaa käytettiin seuraavien tilastojen tuottamiseen ja kehittämiseen: maa-, metsä- ja kalatalous, ympäristö ja maankäyttö, väestö, kotitalouksien tulot, kulutus ja varallisuus, työvoima ja työolot sekä yleiset taloudelliset olot. Maa-, metsä- ja kalataloutta lukuunottamatta em. tilastoalueet ovat myös valtion tilastotoimen kehittämisohjelman kannalta keskeisiä.

Tilastotoimen kustannuksista 56 % on palkkauskustannuksia (ml. sotu), 15 % atk-menoja (pl. laitteistojen ostot ja atk-henkilöstön palkat) ja 29 % muita kustannuksia.

4.

Valtion tilastotoimen kehittämishojelman toteuttaminen ja valvonta

Seurantakertomuksen aikataulua on jatkossa tarkoitus muuttaa siten, että kertomus olisi valtiovarainministeriön käytössä jo joulukuussa, jolloin ministeriö aloittaa eri hallinnonalojen toiminta- ja taloussuunnitelmien käsittelyn.

Tämä seurantakertomus on melko laaja katsaus tilastotoimen tämänhetkisiin kehittämisenäkymiin. Tarkoitus on, että jatkossa vuosittain laadittava kertomus olisi suppeampi ja painottuisi tämän selvityksen osan II kaltaiseen tietojärjestelmien hallinnonaloittaiseen kommentointiin ja toimenpidesityksiin sekä tilastotoimen kustannuserittelyihin.

II TIETOJÄRJESTELMIEN KEHITTÄMISEEN LIITTYVÄT KOMMENTIT JA TOIMENPIDE-ESITYKSET

Tilastokeskus esittää oheisena keskeiset kommenttinsa ja toimenpide-esityksensä eri hallinnonaloilla käynnissä olevista tietojärjestelmien kehittämishankkeista. Taloudelliselta kannalta merkittävimpiä ovat lääninhallitusten tietojärjestelmien, väestörekisterijärjestelmän, ly-tunnuksen ja verohallituksen aineistojen, maatalouslaskennan, kiinteistötietojärjestelmän, kaupparekisterijärjestelmän, VALTAVA:n seurantajärjestelmän ja ympäristötietojärjestelmän kehittämishankkeet. Alussa esitetään yleiset tai useita hallinnonaloja koskevat kommentit ja toimenpide-esitykset.

Yleistä

Yhteiskunnan kannalta on tärkeää, että kunkin hallinnonalan tietojärjestelmien luominen, kehittäminen ja käyttö palvelisivat ao. hallinnonalan suunnittelun ja seurannan ohella myös niitä yleisiä tietotarpeita, joita mm. tilastotoimi tyydyttää. Tämän vuoksi tietojärjestelmien luomisesta ja kehittämisestä ja toisaalta tilastotoimesta vastaavien viranomaisten yhteistyötä jo järjestelmien suunnitteluvaiheessa tulee lisätä.

Valtionhallinnossa suunnitteilla ja käynnissä olevien tietojärjestelmähankkeiden taloudellisten ja muiden vaikutusten arviointia yhteiskunnan

tietohuollon ja tilastotoimen kannalta helpottaisi, mikäli eri hallinnonalojen toiminta- ja taloussuunnitelmiin sisältyisi tietojärjestelmien kehittämistä koskeva erillinen luku.

Eri hallinnonalojen tilastotuotannon ja rekisterien käytön koordinointia edistäisi, mikäli kussakin ministeriössä olisi hallinnonalan tietojärjestelmien ja rekisterien käyttöä ja kehittämistä ohjaava ja koordinoiva yksikkö. Koordinoinnin kaksisuuntaisuus edistäisi myös Tilastokeskuksen tilastojen ja aineistojen tehokkaampaa hyödyntämistä ao. hallinnonallalla ja samalla toimisi tarpeellisenä hallinnon näkemysten välittäjänä Tilastokeskukseen päin.

Valtionhallinnon organisaatiouudistusten ja mahdollisten asiantuntijaviranomaisten perustamisen yhteydessä tulee selkeästi määritellä ao. viranomaisten tehtävät tietojärjestelmien ja tilastojen ylläpidon ja kehittämisen suhteen.

Valtion viranomaiset eivät ole kaikilta osin vastanneet tyydyttävästi rekisterirekisterin (RERE) päivitystiedusteluun. On toivottavaa, että viranomaiset ymmärtäisivät rekisterihakemistojen merkityksen päällekkäisen työn rationalisointia ja rekistereiden koordinointia edistävänä tietohakemistona.

Komiteat ja toimikunnat ovat suhteellisen vähän hyödyntäneet tilastoviranomaisten asiantuntemusta. Vaikka tilastoasiantuntijoiden käyttö ei merkittävästi vaikuttaisikaan komitealaitoksen kokonaiskustannuksia alentavasti, saavutettaisiin sillä sekä komitealaitoksen että tilastotoimen kehittämisen kannalta muita hyötyjä.

Tietojen yhteis- ja monikäyttö on sidoksissa valtionhallinnon tutkimustoiminnan koordinointiin. Liikenteen, terveydenhuollon ja maatalouden hallinnonaloilta löytyy esimerkkejä päällekkäisestä tutkimustoiminnasta, joka on saattanut johtaa osittain päällekkäiseen tilasto- ja selvitystoimintaan. Voimavarojen käytön kannalta tämä ei ole tarkoitukseenmukaista.

Hallinnollisten aineistojen hyväksikäyttö tilastojen perusaineistona vaikeuttaa lääni-, kunta- ja seutukaava-aluejakojen soveltamista tilastoissa ainakin liikenne- ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloilla. Piirihallinnon rajat ja kuntainliittojen muodostaminen rikkovat usein

läänirajat. Lisäksi samalla viranomaisella saattaa olla useita hallinnollisia piirijakoja. Ongelma ei ole tilastotoimen ratkaistavissa.

Oikeusministeriön hallinnonala

Oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmistä tilastollisessa käytössä ovat rangaistusmääräys-, rikesakko- ja avioehtoasiainrekisterit, maksuttomien oikeudenkäyntien seurantarekisteri, tuomioistuinten diaarijärjestelmät sekä syyttäjätietojärjestelmä ja KHO:n diaarijärjestelmä. Tilastotoimen kannalta merkittävin hanke on käynnissä oleva tuomiolauselman- ja perintäjärjestelmän kehittäminen, joka valmistuttuaan tulee merkittävästi rationalisoimaan oikeushallinnon toimintaa ja oikeustilastojen tuotantoa. Järjestelmä on käytössä yhdeksässä alioikeudessa ja yhdessä hovioikeudessa. Kaikki maan yli 100 alioikeutta on tarkoitus saattaa järjestelmän piiriin vuoteen 1990 mennessä. Tilastollisen käytön kannalta ongelmana on pitkän siirtymävaiheen lisäksi järjestelmän tekninen ratkaisu, jonka mukaan osa tiedoista joudutaan koodaamaan automaattisesti tai manuaalisesti tilastolliseen käyttöön sopivaksi.

Sisäasiainministeriön hallinnonala

Sisäasiainministeriön hallinnonalan keskeiset tilastotuotannossa hyödynnettävät rekisterit ovat Väestörekisterikeskuksen ylläpitämät väestön keskusrekisterin henkilö-, rakennus- ja huoneisto-osat, läänihallinnon tietojärjestelmät sekä poliisihallinnon tietojärjestelmät.

Tilastotoimen kannalta merkityksellisin tietojärjestelmähanke hallinnonalalla on lääninhallitusten tietojenkäsittelyn kehittäminen, jota koskeva suunnitelma valmistui ministeriössä vuonna 1987. Suunnitelma sisältää ministeriön omaan toimialueeseen kuuluvien tietojärjestelmien lisäksi laajat opetus- ja sivistystoimen, sosiaali- ja terveystoimen ja ympäristöhallinnon tietoaaineistot sekä vähäisempiä oikeus-, liikenne- ja elinkeinohallinnon tietoaaineistoja. Tilastokeskus pitää tärkeänä lääninhallitusten tietojärjestelmien kehittämistavoitteiden ja tilastotoimen tavoitteiden yhteensovittamista.

Lääninhallitusten tietojärjestelmiin kuuluvien yleishallinnollisten tietojärjestelmien (mm. LYHDE ja KASTE) osalta kehittämisvastuu on sisäasiainministeriöllä. Hallinnonalakohtaisten järjestelmien osalta vastuu on puolestaan ao. ministeriöllä. Tietojärjestelmien sisällöllinen kehittäminen etenee tällä hetkellä voimakkaasti sekä yleishallinnollisten että hallinnonalakohtaisten järjestelmien alueella.

Laitteistohankinnoista lääninhallitustasolla päättää kaikkien tietojärjestelmien osalta sisäasiainministeriö. Tietojärjestelmien kehittämisen kannalta on tärkeää, että läänitason laitteistohankinnat mitoitetaan kapasiteetin ja sovellutusten osalta riittäväksi, eikä siitä muodostu pullonkaulaa eri järjestelmien kehittämiselle. Erityisesti ympäristöhallinnon tietojärjestelmät edellyttäisivät läänitason laitteistolta lisäominaisuuksia graafisen atk:n alueella.

Lääninhallitusten rooliksi alueellisessa tietohuollossa on selkeästi määritelty ja yhä selvemmin myös hyväksytty solmupisteen asema valtion keskushallinnon ja kuntien tietovirtojen välissä. Tietojärjestelmien kehittämistyössä tulisi painopisteen olla tiedonsiirtokokeiluissa lääninhallitusten ja erisidosryhmien välillä. Kuntasektorin tietojärjestelmien ja laitteistojen kehittyessä voimakkaasti tulisi tietohuollon turvaamiseksi kiinnittää erityistä huomiota lääninhallitusten ja kuntien välisten yhteyksien luomiseen.

Sisäasiainministeriön poliisihallinnon tietojärjestelmien kehittäminen on ollut suunnitteilla kauan. Etusijalle on asetettu poliisin toimintaa helpottavat ja rationalisoivat tietojärjestelmät, mikä onkin tarkoituksenmukaista koko valtionhallinnon toimintaa arvioitaessa. Poliisin oman toiminnan kannalta vähemmän tärkeän, seurantaluontoisia tietoja sisältävän poliisin tietoon tullutta rikollisuutta koskevan tietojärjestelmän kehittäminen ja automatisointi on edennyt hitaasti. Kyseessä on mittava tehtävä, jolla tulee olemaan rationalisointivaikutuksia myös tilastotuotannon kannalta. Tehokas tilastollinen hyväksikäyttö aikanaan edellyttää, että tiedot ovat saatavissa keskitetysti yhdestä rekisteristä, vaikka järjestelmä muutoin toimisikin hajautetusti.

Väestörekisterijärjestelmän kehittämistavoitteiden mukaisesti suuri osa VRK:n tietojenkäsittelytehtävistä siirretään rekisteritoimistoihin lääninhalli-

tusten laitteistoihin kytketyille työasemille. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi on huolehdittava siitä, että lääninhallitusten tietojenkäsittelykapasiteetin mitoitus on riittävä.

VRK:n tavoitteena on myös parantaa väestön keskusrekisterin tietojen hyödynnettävyyttä tietohuollossa ja luoda valmiudet konekieliseen tietojenvaihtoon eri viranomaisten kesken. Pääallekkäisten toimintojen vähentäminen edellyttää ennen muuta rakennus- ja huoneistorekisterin (RHR) toiminnallista ja laadullista kehittämistä. Eräänä ratkaisuna rekisterin kehittämiseksi on harkittu ylläpidon hajauttamista lääninhallituksiin. Näin muodostetut alueelliset palvelutietokannat olisivat yhteydessä kuntien rakennusvalvontajärjestelmiin, joista ne keräisivät tietoja. VRK:lla tulisi tällöin olla riittävästi voimavaroja avustaa kuntien rakennusvalvontajärjestelmien rakentamista ja sovittamista kokonaisuuteen.

Väestön keskusrekisteri on tilastotoimen keskeisiä perusrekistereitä. Tilastotoimen kannalta ongelmat ovat liittyneet ennen kaikkea rekisterin rakennus- ja huoneistotieto-osiin. Vuoden 1985 henkikirjotuksen yhteydessä suoritettiin rakennus- ja huoneistotiedoille laaja kokonaistarkistus. Asuttuja asuntoja koskeva aineisto osoittautui olevan tilastotuotannon kannalta kunnossa, mutta koko asunto- ja rakennuskannan käsittävä aineisto on lähinnä tyydyttävässä kunnossa. VRK jatkaa aineiston tarkistamista ja korjaamista. Näyttää todennäköiseltä, että rekisterin kantatietoja joudutaan tarkistamaan myös vuoden 1990 väestölaskentaa varten. Näiden tarkistusten edellyttämät voimavarat tulisi sisällyttää VRK:n toiminta- ja taloussuunnitelmaan.

Valtiovarainministeriön hallinnonala

Valtiovarainministeriön hallinnonalan keskeiset tietojärjestelmät ovat Tilastokeskuksen lisäksi tullihallituksessa, valtiokonttorissa ja verohallituksessa.

Verohallitus ja Tilastokeskus ovat yhteistyössään saavuttaneet hyviä tuloksia mm. LYR-työryhmässä ja elinkeinoveroaineistojen hyväksikäytössä. Verohallituksen tulisi osaltaan toimia niin, että ly-tunnus tulee julkiseksi ja yleisesti käytössä olevaksi tunnukseksi. Ly-tunnus tulisi antaa myös

ammattinharjoittajille. Tietopalvelun järjestämiseksi tulisi selvittää, miten tiedonsiirto voitaisiin järjestää rekisterin ja Tilastokeskuksen välillä. Verohallituksen tulisi myös vielä harkita mahdollisuuksiaan kerätä eräitä tietoja, joita se itse ei verotuksen kannalta välittömästi tarvitse. Tällaisia ovat esimerkiksi ammattitiedot ja tieto yrityksen monitoimipaikkaisuudesta. Elinkeinoverorekisterin sisällön laajuudesta päätettäessä on syytä ottaa huomioon myös tilastotoimen tarpeet. Tilastokeskuksen esittämät näkökohdat merkitsevät vain vähäistä lisätietojen keruuta verohallituksen näkökulmasta, mutta huomattavaa tiedonkeruun rationalisointia tilastotoimen ja yritysten näkökulmasta.

Tullihallitus laatii itse tilastonsa omista aineistoistaan ja julkistaa tiedot sekä julkaisuina että TULLI-tilastotietokannan muodossa. Tilastokeskus on käyttänyt tullihallituksen aineistoja mm. kansantalouden tilinpidossa ja erityisselvityksissä eikä niiden käytössä ole ollut ongelmia. Tullihallinnon siirtyessä harmonoituun nimikkeistöön on tärkeää, että kaikki sidosryhmät saavat nimikkeistöstä ja siihen liittyvistä luokituksista riittävästi tietoa.

Tilastokeskus käyttää tilastojen perusaineistoina valtiokonttorin ylläpitämiä rekistereitä mm. työssäkäyntitilastossa, yritys- ja toimipaikkarekisterissä, palkkatilastossa, rahoitustilastoissa ja kansantalouden tilinpidossa. Keskeisin vireillä oleva hanke on valtion yhtenäisen maksuliike- ja kirjanpitojärjestelmän rekistereiden kehittäminen. Tilastotoimen kannalta on tärkeää, että tässä yhteydessä huolehditaan riittävästä ja tarkoituksenmukaisesta käsitteellisestä yhdenmukaisuudesta samalla kun yhteiskunnan yleiset tietotarpeet otetaan huomioon.

Opetusministeriön hallinnonala

Opetusministeriöllä ja sen alaisilla keskusvirastoilla on kaikkiaan 36 REREen ilmoitettua rekisteriä, joita useita hyödynnetään koulutustilastojen laatimisessa.

Opetusministeriön hallinnonalalla on parhaillaan käynnissä useita tietojärjestelmien kehittämishankkeita, jotka vaikuttavat hallinnollisten aineistojen tilastolliseen hyödyntämiseen. Tällaisia ovat mm. opetusministeriön hallinnassa oleva korkeakou-

lujen tulosten arviointiin liittyvä KOTA-tietokanta sekä kouluhallituksen ja ammattikasvatushallituksen koulukustannusten ja -suoritteiden seurantajärjestelmä. Tilastollisen käytön ongelmana on se, että rakennusten pääoma- ja käyttömenoja kuvaavat tiedot ovat alipeittoisia. Opetusministeriön tulisikin huolehtia siitä, että KOTA-rekisteriä ja koulukustannusten ja -suoritteiden seurantajärjestelmää täydennetään rakennushallituksesta saatavilla valtion oppilaitosten rakentamis- ja käyttömenoilla sekä varmistetaan, että kunnallisista ja yksityisistä oppilaitoksista saadaan kaikki menot, myös valtionosuuteen oikeuttamattomat menot.

Kouluhallituksen peruskoulun ja lukion oppilaitos- ja opettajarekisteri (PELU) toimii nykyisellään vain välttävästi. Ministeriön ja kouluhallituksen tulisi huolehtia siitä, että rekisterin sisältö mahdollisimman pian tarkistettaisiin ja yksinkertaistettaisiin, jotta rekisterin nopeus ja hyödynnettävyys paranisivat ja käyttökustannukset alenisivat.

Lääninhallitusten tietojärjestelmien kehittämisessä hallinnonalakohtaisten järjestelmien osalta vastuu on ao. ministeriöllä. Järjestelmään tullaan sisällyttämään myös koulutusta ja kulttuuria koskevia tietoja. Tällä hetkellä esim. osa kouluhallituksen kirjastotietokannan ongelmista johtuu siitä, etteivät lääninhallitukset käsittele riittävän yhtenäisesti ko. tietoja. Opetusministeriön tulee huolehtia siitä, että lääninhallitusten tietojärjestelmiin sisältyvät koulutusta ja kulttuuria koskevat tiedot ovat riittävän laadukkaita, peittäviä ja yhtenäisiä, jotta tiedot palvelisivat suunnittelua ja tilastointia.

Päällekkäisen tietojen keruun ja käsittelyn vähentämiseksi valtionapujärjestelmiä kehitettäessä tulee ottaa huomioon myös järjestelmän tietojen käyttö tilastojen laadinnassa.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla on REREn mukaan 39 rekisteriä. Maa- ja metsätaloustilastojen tuotannossa hyväksikäytettävistä rekistereistä keskeisin ja useamman viranomaisen käyttämä on maatilarekisteri. Lisäksi hallinnonalalla on suunnitteilla kaksi koko valtion tietohuollon kannalta keskeistä tietojärjestelmää: maanmittaus-

hallituksen koordinoima kiinteistötietojärjestelmä (KTJ) ja sen kehittämä paikkatietojen yhteiskäyttöjärjestelmä (LIS).

Maatilahallituksen ylläpitämän maatilarekisterin tilastolliseen hyväksikäyttöön liittyneet ongelmat tulevat ratkaistaviksi vuonna 1990 toteutettavan maatilalaskennan myötä. Tilastokeskus on antanut kertomusvuoden syksyllä maatalouslaskennan tietosisällöstä lausuntonsa, jossa on tuotu esille useita tilastotoimen koordinoinnin kannalta tärkeitä näkökohtia.

On arvioitu, että maailman maatalouslaskennan 1990 valmistelu ja toteuttaminen Suomessa tulee maksamaan noin 25-30 milj. mk, joista pääosa ajoittuu vuosiin 1989-91. Tilastokeskus on pitänyt laskennan suorittamista perusteltuna mm. siksi, että sen avulla on mahdollista parantaa olemassa olevaa tilastopohjaa niin määrällisesti kuin laadullisesti. Tämän päämäärän saavuttamiseksi tulisikin laskentaa valvovien viranomaisten huolehtia siitä, että

- laskennan tietosisältöä ei paisuteta liikaa, vaan kiinnitetään erityistä huomiota kerättävien tietojen luotettavuuteen;
- tiedot hankitaan mahdollisuuksien mukaan olemassa olevista rekistereistä ja muista tietoaineistoista;
- kerättävien tietojen yhdisteltävyys muihin keskeisiin rekistereihin ja tilastoihin tulee turvattua;
- laskentaa koordinoidaan muiden käynnissä olevien ja samaa asiaa tutkivien hankkeiden kanssa;
- laskentaa suunnitellaan tiiviissä yhteistyössä muiden maataloustilastoja tuottavien viranomaisten kanssa.

Kertomusvuoden helmikuussa valtioneuvosto teki periaatepäätöksen kiinteistötietojärjestelmän muodostamisesta ja hallinnosta. Tämän mukaisesti järjestelmän hallinnosta sekä ylläpidon, tiedonhoidon ja kehittämisen yhteensovittamisesta sekä hyväksikäytön edistämisestä huolehtii maanmittaushallitus. Päätöksen mukaan maanmittaushallituksen asiantuntijaelimenä toimii valtioneuvoston asettama kiinteistötietojärjestelmän yhteistyöryhmä. Valtioneuvoston vahvistaman valtion tilastotoimen kehittämishojelman mukaan erityistä huomiota tulee kiinnittää kiinteistötietojen rekisterijärjestelmän tilastollisen hyväksikäytön kehittämiseen. Kiinteistötietojärjestelmän rekistereistä pisimmälle on kehittynyt rekisterin kiinteistöosa, jonka

osalta yli puolet koko maan rekisteritiedoista oli tallennettu vuoden 1987 lopussa.

Kiinteistötietorekisterin kehittämistyössä on tultu vaiheeseen, jossa järjestelmän laaja-alaiseen hyväksikäyttöön tulisi kiinnittää suurempaa huomiota. Hyväksikäyttöä selvitettyä tulisi hallinnollisten hyväksikäyttömuotojen lisäksi kiinnittää huomiota järjestelmän tilastolliseen hyväksikäyttöön. Tilastokeskus toivookin, että kiinteistötietojärjestelmän yhteistyöryhmää täydennettäisiin Tilastokeskuksen edustuksella.

Maanmittaushallitus on kertomusvuonna jatkanut paikkatietojen yhteiskäyttöjärjestelmän kehittämistä. Kertomusvuonna valmistui paikkatietojen yhteiskäytön toteutusmalli. Vuoden 1987 aikana ovat LIS-projektin työryhmistä jättäneet loppuraporttinsa luokitus-, rekisteri- ja tiedonsiirtoryhmä. Yhteiskäytön kokeiluvaihe on käynnistymässä.

Paikkatietojen yhteiskäyttöön tahtäävän maanmittaushallituksen LIS-projektin perustavoitteet ovat sinänsä kannatettavia. Projekti on kuitenkin kärsinyt tavoitteiden selkeän rajauksen puuttumisesta mm. suhteessa maanmittaushallituksen tehtäviin ja suhteessa yleisiin tietohuoltotehtäviin. Hankkeeseen liittyy tiettyjä päällekkäisyyksiä mm. tietohakemiston osalta suhteessa SM:n LYHDE-hankkeeseen, TK:n tietokantahankkeisiin ja Kaupunkiliiton tietokantahankkeisiin sekä esimerkiksi alueluokitusten ylläpitoon (TK/SM). Ministeriön tulisi huolehtia siitä, että LIS-hankkeen tavoitteet täsmennettäisiin ja hankkeeseen liittyvät työnjakokysymykset selvitetäisiin pikaisesti.

Liikenneministeriön hallinnonala

Liikenneministeriön hallinnonalalla on kaikkiaan 68 REREen ilmoitettua rekisteriä. Tilastojen tuotanto näistä rekistereistä tapahtuu pääsääntöisesti ao. ammattiviranomaisen toimesta. Tilastokeskus käyttää tilastojensa perusaineistoina Autorekisterikeskuksen, posti- ja telehallituksen ja tie- ja vesirakennushallituksen rekistereitä.

Tärkeimmät tilastotoimen ongelmat liikenneministeriön hallinnonalalla liittyvät liikelaitosuudistukseen, joka koskee posti- ja telelaitosta ja Valtionrautateitä vuoden 1989 alusta.

- Tilastokeskus on saanut palkkatilastojensa

perustiedot PTL:n ja VR:n osalta valtiokonttorista. Myös taloustietojen alueellistaminen on tapahtunut VK:n tietojen pohjalta. Valtion yhtenäisen maksuliikenteen kehittäminen tarjoaa tulevaisuudessa entistä paremmat mahdollisuudet tilastollisiin tarkasteluihin myös liikelaitosten osalta, jos niiden maksuliikenne kirjautuu VK:ssa. Tästä tulisi huolehtia liikelaitosuudistuksen yhteydessä.

- PTH ja RH ovat julkaisseet PTL:n ja VR:n toimintaa - PTH myös laajemmin teletointa - koskevia tietoja julkaisuissaan, jotka kuuluvat SVT-sarjaan. Liikelaitosuudistusten yhteydessä tulisi turvata, että yhteiskunnan tarvitsema yleinen informaatio rautatie- ja posti- ja teleliikenteestä tuotettaisiin myös jatkossa.

LM:ssä suunnitellaan tietojärjestelmiä ja hankitaan tietotekniikkaa siten, kuin ministeriön tietojenkäsittelyn kehittämissuunnitelmassa on esitetty. Hanke on tärkeä myös tilastotoimen kannalta. Uudistettun telelainsäädännön sekä kaapelitelevisiolainsäädännön ja paikallisradiotoimintaa koskevien säädösten nojalla LM:öön muodostuu tilastolliseen käyttöön soveltuvia hallinnollisia aineistoja. Vaarana kuitenkin on, että ministeriön vähäinen tietojenkäsittelykapasiteetti ei riitä tietojen yhteis- ja monikäytön edellyttämien toimivien ratkaisujen aikaansaamiseen. Vastaavasta syystä jo nyt enimmät ministeriön hallussa olevat liikennelupa-aineistot jäävät tilastollisesti hyödyntämättä. Tilastokeskus esittää, että liikenneministeriön tietojen koneelliseen käsittelyyn tarvittavia voimavaroja lisättäisiin. Aineistojen suhteellisen pienuuden vuoksi vähäinenkin kapasiteetin lisäys toisi suuria hyötyjä tilastotoimen kannalta.

ARK uudistaa rekisteritoimintansa vuoden 1989 alusta. Tilastotoimen kannalta tärkeä ajoneuvon omistajan ja haltijan henkilö-/liike- ja yhteisötunnus on luvattu sisällyttää rekisterin tietosisältöön. Olisi tärkeää, että ARK keräisi myös liikenteen suoritteiden arviointiin tarvittavaa tietoa toimintansa yhteydessä. Tässä tarkoituksessa mm. TK on esittänyt ARK:lle, että se vuosikatsastusten yhteydessä kirjaisi ajoneuvon kilometrilukeman.

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla on REREen ilmoitettu 45 rekisteriä. Näiden rekistereiden tilastollinen hyväksikäyttö tapahtuu pääosin rekisterin pitäjän toimesta. Valtion tilastotoimen kannalta tärkeitä ovat merenkulkuhallituksen ja patentti- ja rekisterihallituksen aineistot. Myös Geologinen tutkimuskeskus ja Merentutkimuslaitos tuottavat lähinnä ympäristö- ja maankäyttötilastojen kannalta tärkeitä tilastoja.

Merenkulkuhallituksen ylläpitämä alustietokanta ja bruttorahtisysteemi toimivat hyvin ja Tilastokeskus hyödyntää jälkimmäisen tietoja kansantalouden tilinpidossa. Ongelmallista koko tilastotoimen kannalta on, että mukavuuslippujen alle siirtyneistä aluksista ei saada nykyisellään tietoja. Asiaa tulisi selvittää yhteistyössä merenkulkuhallituksen, Tilastokeskuksen ja Suomen Pankin kanssa.

Patentti- ja rekisterihallitus on kehittämässä kaupparekisterijärjestelmää. Kaupparekisterin automatisointi tulee oleellisesti parantamaan rekisterin käyttömahdollisuuksia myös tilastotuotannossa, mikäli rekisterin yksiköille vietäisiin viranomaisen antamat liike- ja yhteisötunnukset. Ly-tunnuksen lisääminen kaupparekisteriin nopeuttaisi yritysten fuusioiden ja konkurssien selvittämistä, joita koskevia tietoja tarvitaan Tilastokeskuksen yritysrekisterissä mm. aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilaston laadinnassa. Ly-tunnus kaupparekisterin linkkitietona muihin merkittäviin valtakunnallisiin rekistereihin ja etenkin verohallinnon tietovarastoihin vähentäisi yritysten tiedonantorasitetta (mm. toimialatiedon ja tilinpäätöstietojen siirto kaupparekisteriin muista aineistoista) ja loisi jatkossa myös uusia käyttömahdollisuuksia kaupparekisterin tiedoille sekä tilastotuotannossa että muissa yhteyksissä.

Tilastokeskus käyttää patentti- ja rekisterihallituksen patenttirekistereitä tiede- ja teknologiatalon laadinnassa. Tilastokeskuksen mielestä on tärkeää viedä ly-tunnus myös patenttihakemusrekisterin yrityksille.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla on 52 REREn merkittyä rekisteriä, joista sosiaalihalituksen rekistereitä on hyödynnetty myös Tilastokeskuksen toimesta. Ministeriön vakuutusosasto ja Tilastokeskus ovat keskenään koordinoineet vakuutusyhtiöille meneviä tiedusteluja.

Ns. VALTAVA-uudistuksen yhteydessä rakennettiin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla varsin laaja tietojärjestelmä, josta on toistaiseksi saatu joitakin yhteenvetotietoja vuosilta 1984 ja 1985. Muilta osin tietojärjestelmä toiminee kohtuullisesti, mutta sosiaali- ja terveystoimen kertomusjärjestelmä (KETI), jonka tuli korvata keskeinen osa lääkintöhallituksen ja sosiaalihalituksen tilastotuotannosta, toimii erittäin puutteellisesti. Mm. tiedoissa on havaittu runsaasti virheellisyyksiä ja epäyhtenäisyyttä. Sosiaali- ja terveysministeriön tulisikin huolehtia siitä, että VALTAVA:n seurantajärjestelmän, erityisesti kertomustietojen kehittämiseen suunnataan riittävästi voimavaroja, jotta se saadaan lopullisesti kuntoon. Mikäli kertomustiedostojen kehittäminen ja kuntoon saattaminen nykyisessä laajuudessaan ei ole realistista, tulee mahdollisimman pikaisesti tehdä tarvittavat päätökset ao. tilastotietojen aikaan saamiseksi muilla tavoin.

Ministeriön hallinnonalalla valmistui noin vuosi sitten "Terveyttä kaikille vuoteen 2000 mennessä" -ohjelma, jonka seurantajärjestelmää ei toistaiseksi ole saatu aikaan. Ohjelman seurannan järjestäminen on jätetty lääkintöhallitukselle. Ohjelman kattama alue menee kuitenkin monessa kohdin lääkintöhallituksen substanssialueen ulkopuolelle. Ministeriön hallinnonalalla tilastotuotanto on siinä määrin hajautettua ja puutteellista, että ministeriön pitäisi yhteistyössä Tilastokeskuksen sekä muiden tahojen kanssa ryhtyä valmistelemaan sosiaali- ja terveysalan tilastojen yhtenäistämistä ja kehittämistä palvelevaa ohjelmaa ja perustaa tätä tarkoitusta varten riittävän laajapohjainen työryhmä.

Sosiaalihalituksen tilastotuotanto on ollut keskeytyksissä vuodesta 1983 lähtien lähes kokonaan. Sosiaalihalituksessa on nyttemmin tehty eräitä suunnitelmia tilastotuotannon uudelleen käynnistämiseksi. Todennäköistä kuitenkin on, että nykyisin sosiaalihalituksen tilastotoimen käytet-

tävissä olevilla voimavaroilla suunnitelma ei ole realistinen. Sosiaali- ja terveysministeriön tulisikin huolehtia siitä, että sosiaalihallituksen tilastotuotanto saadaan käynnistettyä mahdollisimman nopeasti ja että tätä tarkoitusta varten kohdennetaan riittävästi voimavaroja.

Työvoimaministeriön hallinnonala

Työvoimaministeriön hallinnonalan rekisterit, joita REREen on ilmoitettu viisi, hyödynnetään tilastollisesti lähinnä ministeriön omasta toimesta. Tilastollisen käytön kannalta merkityksellisimmät ovat työvoimatoimistojen avoimien työpaikkojen ja työnhakijoiden rekisteri, joka tuottaa perustiedot ministeriön työnvälitystilastojärjestelmälle. Ongelmia ovat aiheuttaneet järjestelmän ateknisten ratkaisujen vanhentuneisuus ja eräajoym-
päristö. Työvoimahallinnon siirtyessä manuaalisesta suorakäyttöiseen atk-pohjaiseen työnvälitykseen ratkeavat myös aineistojen tilastolliseen hyödyntämiseen liittyvät ongelmat, tosin lopullisesti vasta 1990-luvulle päästäessä.

Työnvälityksen siirtyminen uuteen atk-järjestelmään merkitsee paitsi työllisyyden hoitoon liittyvien tehtävien uudistumista ja tiedonhallinnan olennaisista tehostumista myös mahdollisuuksia kehittää suunnittelu-, tutkimus- ja tilastotoimen palveluja nykyistä paremmiksi ja välittömämmin päätöksentekoon niveltuviksi. Uuden atk-järjestelmän täysimittainen hyödyntäminen edellyttää riittäviä voimavaroja myös tilastotoimeen, joka vastaa työvoimahallinnon tietoa-aineistojen ja keskeisten tietojen tuottamisesta.

Ympäristöministeriön hallinnonala

Ympäristöministeriön hallinnonalalla on 30 REREen ilmoitettua rekisteriä. Lisäksi ympäristötilastojen laadinnassa käytetään hyväksi ympäristöministeriön ja hallinnonalan muiden keskusvirastojen rekistereistä laadittuja yhteenvetotietoja.

Ympäristöministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien koordinoinnin kannalta merkittävä hanke on kertomusvuoden aikana jatkunut ympäristötietojärjestelmän kehittäminen ja toteuttaminen. Järjestelmään on koottu yli sadasta tiedostosta 22 ympäris-

tönsuojelun kannalta merkittävintä tietojärjestelmää. Toteuttamistyö on vuonna 1987 kattanut kaikki nämä tietojärjestelmät. Ensivaiheessa rakennetaan 46 rekisteriä. Toisessa vaiheessa kehitetään tietojen muokkaus- ja tulostusjärjestelmää. Tarkoituksena on myös perustaa vesi- ja ympäristöhallintoon erillinen ympäristötietopalvelukeskus, joka toimisi ympäristötietojen kokoamisesta ja levittämisestä vastaavana yksikkönä Suomessa.

Ympäristötilastojen yhtenä tehtävänä on välittää ympäristön tilasta, sen muutoksista ja muutoksiin vaikuttavista tekijöistä helposti ymmärrettävä kokonaiskuva nk. suurelle yleisölle (kansalaisille, järjestöille, koululaitokselle, poliitikoille, jne.). Toistaiseksi ympäristöministeriö ei ole hoitanut tätä tehtävää tyydyttävästi.

Tilastokeskus julkaisee muutaman vuoden välein kokonaisvaltaista ympäristötilastollista kokoomajulkaisua, joka osittain tyydyttää yleisen ympäristöinformaation tarvetta Suomessa. Tämän lisäksi tarvittaisiin kattavaan ja luotettavaan tilastopohjaan perustuvaa ympäristön tilan arviointiraporttia, jossa otettaisiin kantaa ympäristön tilan kehitykseen, tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksiin ja saavutettuihin tuloksiin. Kun ympäristötietojärjestelmää nyt voimakkaasti kehitetään, tulisikin ministeriön nopeasti suunnata voimavaroja myös siihen, että saataisiin aikaan - YTJ:n avulla tai siitä riippumatta - suurta yleisöä varten tarkoitettuja kokonaisvaltaisia yhteenvetoja ja arviointeja fyysisen ympäristön tilasta Suomessa.

Menestyksellisen ympäristöpolitiikan ehtona on ympäristönsuojelullisen ajattelun levittäminen kaikkialle valtionhallinnon sektoreille. Tämä edellyttää sektorien (liikenne, maatalous, jne.) välisten yhteyksien parantamista ympäristöä koskevassa päätöksenteossa. Sektorien välisiä yhteyksiä voidaan parantaa kehittämällä talouspoliittista suunnittelua palveleva tarkastelukehikko, joka tarjoaa tietoa talouden ja ympäristön välisestä vuorovaikutuksesta.

Tilastokeskus on maa- ja metsätalousministeriön tuella kahden vuoden ajan kehittänyt kokonaistaloudellista tarkastelua tukevaa luonnonvaratilinpitokehikkoa, johon kuuluvat sekä luonnonvarojen käytön tarkastelu että käytöstä aiheutuvien ympäristöhaittojen kokonaistaloudellinen arviointi. Päävastuu tällaisen järjestelmän kehittämisestä ja sisäanajamisesta valtionhallintoon kuuluu mielestämme

YM:lle. Ympäristötalouteen liittyvä tutkimus- ja selvitystoiminta on kuitenkin lähtenyt hitaasti liikkeelle YM:ssä. Ympäristöministeriön pitäisi-kin nyt kiinnittää huomiota ympäristötalouteen liittyvien hankkeidensa nopeaan toteutumiseen. Luonnonvarataloudellisen tarkastelukehikon kehittämisen pitäisi myös sisältyä ministeriön ensijaisiin ympäristötaloudellisiin selvityshankkeisiin.

Ympäristöministeriön vastuulla oleva kiinteistöietojärjestelmän suunnitelmaosa (KTS/S) poikkeaa järjestelmän muista osista sikäli, että siinä on kysymys sisällöllisesti uuden järjestelmän rakentamisesta, kun taas järjestelmän muiden osien kohdalla pääpaino on olemassaolevien ja jo toimivien rekistereiden automatisoinnista. Tämä lähtökoh-
tien erilaisuus tulisi jatkossa ottaa entistä selvemmin huomioon siten, että KTJ/S aikataulun osalta irroitetaan KTJ:n muista osista ja samalla järjestelmä eriytetään selkeästi erilliseksi kokonaisuudeksi, joka olisi keskeisiltä osin yhteenso-
piva järjestelmän muiden osien kanssa.

Paras kustannus-hyötysuhde atk-pohjaisesta kiinteistöietotietorekisterin suunnitelmaosasta on osoitettavissa suurten kaupunkien kohdalla. Pienten kuntien osalta järjestelmän kustannus-hyötysuhde on epäedullisempi. KTJ/S:n jatkokehittelyssä tämä tulisi ottaa huomioon siten, ettei järjestelmää ehkä rakenneta kattavana koko maahan, vaan keskitytään alkuvaiheessa esim. niiden kuntien joukkoon, jotka kuuluvat integroidun kunnan kiinteistöietojärjestelmä -projektin piiriin ja jossa kuntien oma panostus järjestelmään on riittävä. Tällöin ei KTJ/S -järjestelmään sisältyvien rekistereiden joukkoa tarvitse välttämättä etukäteen rajata niin paljon (esim. rakennetun ympäristön rekistereihin) kuin silloin, jos rekisteri kattaisi koko maan.

VALTION TILASTOTOIMEN KUSTANNUKSET HALLINNONALOITTAIN 1986, 1000 mk

Ulkoasiainministeriö	128	
UM hall.ala yht.		128
Oikeusministeriö	343	
OM hall.ala yht.		343
Sisäasiainministeriö	245	
SM hall.ala yht.		245
Tullihallitus	4 026	
Tilastokeskus	98 095	
Valtiovarainministeriö	60	
VM hall.ala yht.		102 181
Ammattikasvatushallitus	333	
Kouluhallitus	572	
Opetusministeriö	52	
OPM hall.ala yht.		957
Maanmittaushallitus	270	
Maatalouden tal. tutk.laitos	2 632	
Maatilahallitus	6 197	
Metsähallitus	323	
Metsäntutkimuslaitos	6 218	
Riista- ja kalatal. tutk.laitos	1 452	
Maa- ja metsätal. ministeriö	189	
MMM hall.ala yht.		17 281
Ilmailuhallitus	150	
Ilmatieteen laitos	2 684	
Posti- ja telehallitus	1 077	
Rautatiehallitus	843	
Tie- ja vesirak.hallitus	1 330	
Liikenneministeriö	293	
LM hall.ala yht.		6 377
Matkailun edistämiskeskus	113	
Merenkulkuhallitus	777	
Merentutkimuslaitos	6 127	
Teknologian kehittämiskeskus	229	

Kauppa- ja teoll.ministeriö	858	
KTM hall.ala yht.		8 104
Lääkintöhallitus	2 995	
Sosiaalihallitus	2 571	
Työsuojeluhallitus	1 267	
Työterveyslaitos	466	
Sosiaali- ja terveysministeriö	2 313	
STM hall.ala yht.		9 612
Työvoimaministeriö	4 254	
TVM hall.ala yht.		4 254
Asuntohallitus	1 176	
Vesi- ja ympäristöhallitus	3 764	
Ympäristöministeriö	347	
YM hall.ala yht.		5 287
YHTEENSÄ		154 769

VALTION TILASTOTOIMEN KUSTANNUKSET VIRANOMAISITTAIN V. 1986

Viranomainen	1 000 mk
Ammattikasvatushallitus	333
Asuntohallitus	1 176
Ilmailuhallitus	150
Ilmatieteen laitos	2 684
Kauppa- ja teollisuusministeriö	858
Kouluhallitus	572
Liikenneministeriö	293
Lääkintöhallitus	2 995
Maa- ja metsätalousministeriö	189
Maanmittaushallitus	270
Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos	2 632
Maatilahallitus	6 197
Matkailun edistämiskeskus	113
Merenkulkuhallitus	777
Merentutkimuslaitos	6 127
Metsähallitus	323
Metsäntutkimuslaitos	6 218
Oikeusministeriö	343
Opetusministeriö	52
Posti- ja telehallitus	1 077
Rautatiehallitus	843
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos	1 452
Sisäasiainministeriö	245
Sosiaalhallitus	2 571
Sosiaali- ja terveysministeriö	2 313
Teknologian kehittämis keskus	229
Tie- ja vesirakennushallitus	1 330
Tilastokeskus	98 095
Tullihallitus	4 026
Työsuojeluhallitus	1 267
Työterveyslaitos	466
Työvoimaministeriö	4 254
Ulkoasiainministeriö	128
Valtiovarainministeriö	60
Vesi- ja ympäristöhallitus	3 764
Ympäristöministeriö	347
YHTEENSÄ	154 769

VALTION TILASTOTOIMEN KUSTANNUKSET TILASTORYHMITÄIN V. 1986

Ryhmä

1 000 mk

1. Väestö	14 538
2. Työvoima ja työolot	11 421
3. Terveys	6 532
4. Koulutus	5 153
5. Tiede, teknologia, tutkimus	776
6. Kulttuuri, joukkoviestintä, ajankäyttö	320
7. Sosiaalipalvelut	3 118
8. Oikeus	3 775
9. Asuminen	2 587
10. Kotitalouksien tulot, kulutus ja varallisuus	11 585
11. Muut elinoloja kuvaavat tilastot	2 511
12. Yleiset taloudelliset olot	11 006
13. Julkisen sektorin talous	2 986
14. Ulkomaankauppa	4 069
15. Hinnat ja palkat	9 295
16. Maa-, metsä- ja kalatalous	17 282
17. Teollisuus ja energiahuolto	6 811
18. Rakennustoiminta	1 337
19. Kauppa, ravitsemus- ja majoitustoiminta	2 466
20. Liikenne ja matkailu	5 833
21. Rahoitus- ja vakuutustoiminta	3 582
22. Ympäristö ja maankäyttö	14 683
23. Erittelemätön	515
Yl. tietopalvelu ja tilastotoimen koordinointi	12 588
YHTEENSÄ	154 769